tigated part of the plot is 1.45–1.65 m deep, at which depth was unearthed an aquiferous sandy sterile soil into which recorded and partially excavated features (probably storage pits) had been dug. These features go down to a depth of more than 1.75 m from the ground's surface. The earliest finds discovered during the investigation (stove tile and household pottery sherds) date to the 16th century and it is likely that the cultural layer began to form here prior to that century.

Dalia Ostrauskienė

Trakų gatvė 4

2013 m. gegužės mėnesį buvo atlikti archeologiniai žvalgomieji tyrimai Vilniaus senamiestyje, Trakų g. 4. Tyrimą užsakė UAB „Alson", planuodama sklypo Š dalyje tiesti naujus vandentiekio ir nuotekų tinklus (atitinkamai – 18,5 ir 14,3 m ilgio atkarpos). Trakų g. 4 esantys pastatai priklauso senamiesčio 28 kvartalui, esančiam senamiesčio V pakraštyje. Jis gerokai toliau nuo buvusio miesto centro – Rotušės. Tai buvo pasienio kvartalas, kurio V dalimi ėjo miesto gynybinė siena su įtvirtinimų sistema: pasienio grioviu ir pylimu.

Šis sklypas jau yra tyrinėtas – jame 1999 m. vyko žvalgomieji tyrimai, kurių metu A. Vaicekauskas tyrė 28 m² plotą. Tyrimų metu aptiktas 2,6 m storio kultūrinis sluoksnis, apardyta XVII a. I pusės šildymo krosnis. Ji buvo įrengta XVI a. statinyje, kurio liekanos taip pat buvo rastos. Krosnies aplinkoje, viršuje buvo suplūkti 40–50 cm storio perdegusio molio sluoksniai. Juose aptiktos dvi XVII a. II–III ketvirčių monetos (*ATL 1998 ir 1999 metais*, V., 2000, p. 482–483). 2010 m. tyrimus vykdė archeologas T. Poška. Jų metu ištirtas 3 m² plotas, fiksuotas supiltinės struktūros kultūrinis sluoksnis su pavieniais XVII–XX a. datuojamais radiniais (*ATL 2010 metais*, V., 2011, p. 547).

2013 m. Trakų g. 4 kieme iki įžemio buvo kasamas 4 m² *šurfas*. Užfiksuotas 2,9 m storio iki 17 horizontų kultūrinis sluoksnis. Pagal aptiktus radinius – buitinę keramiką (1 pav.), plokštinius koklius, žalvarinių dirbinių fragmentus – sluoksnis datuojamas XIV a. pabaiga – XX a. Šurfo paviršių dengė akmeninis grindinys, grįstas iš vidutinio dydžio (35x30, 40x25 cm)

1 pav. Keramikos fragmentai. S. Sprindžio nuotr.

Fig. 1. Potsherds.

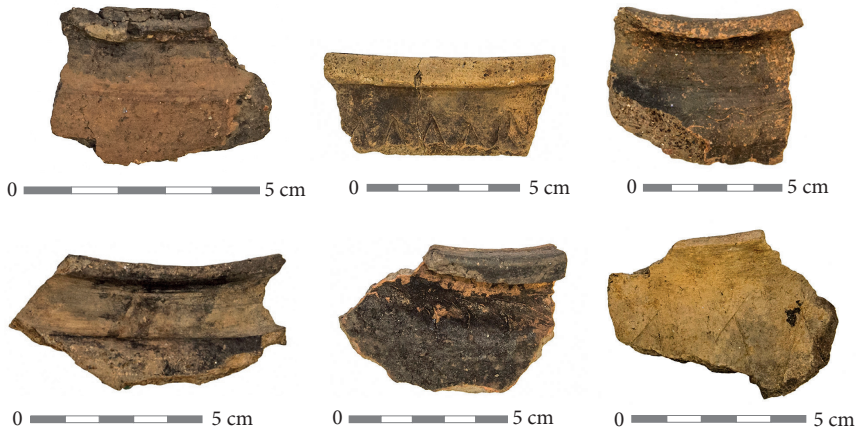

netašytų lauko akmenų Jis išlikęs fragmentiškai, šurfo centre grindinio akmenys neišlikę, buvo tik velėnos sluoksnis. Po akmenų grindiniu ir velėnos sluoksniu užfiksuotas iki 40 cm storio pilko grunto su smulkiomis statybinėmis griuvenomis sluoksnis. Jame aptikti radiniai – buitinės keramikos šukės – datuojami XVIII–XX a. Pasiekus 50 cm gylį, P šurfo dalyje atidengtas 15x10, 14x8 cm ir iš panašaus dydžio antras akmenų grindinys, arčiau P pjūvio iš 30x30, 35x25 dydžio plokštesnių akmenų su nuolydžiu R kryptimi suformuotas lyg ir latakas. Grindinys išlikęs tik šurfo P dalyje. Jis galimai datuojamas XVII a. (?) pabaiga – XVIII a. Šurfo ŠV kampe akmenys perkasti, buvo pilkos žemės su akmenimis ir griuvenomis sluoksnis. Po grindiniu buvo iki 20 cm storio smėlio sluoksnis. Jame rasta buitinės ir statybinės keramikos (3 plokštinių koklių) fragmentų. Šurfo Š dalyje 70 cm gylyje per visą jo plotą atidengtas 15x10, 20x20 cm ir panašaus dydžio trečias akmenų grindinys, P pusės link žemėjantis iki 80 cm gylio. Šurfo ŠV kampe akmenys perkasti. Jis galimai datuojamas XVII a. Šurfo Š dalyje buvo pašalinta 2/3 grindinio ir gilyn kasta tik šioje šurfo dalyje. Šurfo ŠV kampe išryškėjo degėsingos pilkos žemės dėmė – netaisyklingo ovalo formos duobės kontūrai – pilko smėlingo grunto su angliukais sluoksnis. Duobėje 70–130 cm gylyje aptikti keli buitinės keramikos fragmentai. Šurfo ŠR dalyje, iki 30 cm storio smėlio su pilko grunto intarpais sluoksnyje 1,2 m gylyje rasta akmeninio kirvio dalis (4,4x4,1x3,4 cm dydžio) (2 pav.). Kirvis taisyklingai suformuotais ašmenimis ir ryškiomis šoninėmis briaunomis, skilęs ties skyle kotui. Jis galėtų būti datuojamas bronzos amžiumi. Šalia jo tame pačiame gylyje rasti keli buitinės keramikos fragmentai – pilkos molio masės su grūsto granito priemaišomis puodų sienelių šukės aprūkusiomis vidinėmis ir išorinėmis

2 pav. Akmeninio kirvio dalis. S. Sprindžio nuotr.

Fig. 2. Part of a stone axe.

3 pav. Žalvarinė adata. S. Sprindžio nuotr.

Fig. 3. The bronze needle.

pusėmis (3 vienetai). Jos galėtų būti datuojamos XVII a. Giliau, iki 2,3 m gylio, pilko grunto su smėlio ir žvyro tarpsluoksniais bei plytų duženomis sluoksniuose rasta XVI–XVII a. buitinės keramikos šukių, tarp kurių pasitaikė ir datuojamų XV a. pabaiga. Šurfo ŠV dalyje 2,2 m gylyje buvo iki 10 cm storio rausvo molio su angliukais sluoksnis (galimai buvusi XVI a. pastato asla). Iki 2,9 m gylio, įžemio – geltono smėlio, buvo pilko smėlingo su angliukais ir molio tarpsluoksniais gruntas, kuriame rasta XIV a. pabaiga – XV a. datuojamų buitinės keramikos šukių. 2,4 m gylyje rasta žalvarinė adata (3 pav.), žalvarinio kryželio – enkolpiono fragmentas, 2 žalvarinių dirbinių fragmentai.

Tirtame šurfe rasta 110 radinių: dauguma jų buitinės keramikos šukės – 103 fragmentai, 3 plokštinių koklių fragmentai, akmeninio kirvio dalis, žalvarinė adata ir 3 žalvarinių dirbinių fragmentai.

Šurfas kastas aktyvioje statybų zonoje, todėl į kai kuriuos šiaip jau atrodytų nuosekliai stratigrafiškai nuo apačios iki viršaus išsidėsčiusiuose sluoksniuose yra patekę ir kur kas ankstyvesnio laikotarpio radiniai.

Trakų St. 4

In 2013, a 4 m^2 test pit was excavated in the courtyard of Trakų St. 4. A 2.9 m thick cultural layer with up to 17 horizons was recorded. Based on the discovered finds: household pottery, panel stove tiles (*Blattkacheln*), and bronze artefact fragments, the layer dates to the late 14th–20th centuries. Three stone pavings were unearthed. The 20th century and late 17th (?) – 18th centuries pavings survived only fragmentally, while the 17th century paving covered the entire surface of the test pit. 110 finds were discovered in the test pit: 103 household pottery sherds (Fig. 1), 3 panel stove tile fragments, part of a stone axe (Fig. 2), a bronze needle (Fig. 3), and 3 bronze artefact fragments.

1 pav. XVII a. vidurio grindinio fragmentas šurfe 2. T. Poškos nuotr.

Fig. 1. Test pit 2, a fragment of mid–17th century paving.

2 pav. Niša lempai pastatyti XVIII a. pabaigos pamatuose šurfe 7. T. Poškos nuotr.

Fig. 2. Test pit 7. A lamp niche created in the late 18th century foundation.

Tauras Poška

Pylimo gatvė 19

2013 m. vykdyti detalieji tyrimai Vilniaus senamiestyje, Pylimo g. 19, rekonstruojamo pastato viduje. Tyrimus planuota vykdyti dviem etapais: I etape atlikti žvalgomuosius tyrimus pastato viduje, siekiant nustatyti kultūrinio sluoksnio storį, pobūdį, datavimą, pamatų ir atramų įgilinimą bei būklę ir tolesnių darbų sąlygas; II etape – detaliuosius tyrimus pastato viduje, patalpose, kuriose bus žeminamas grindų lygis, bei pamatų tvirtinimo tranšėjų vietose. 2013 m. tyrimų metu atliktas tik tyrimų etapas I, kurio metu iškasti 8 šurfai (iš viso tirtas 30 m^2 plotas).

Dabartinis Pylimo g. 19 pastatas stovi Vilniaus senamiesčio V dalyje, už istorinės miesto gynybinės sienos, V fasadu atgręžtas į Vingrių gatvę, yra atokiau nuo jos, Š fasadu orientuotas į siaurą Pylimo ir Vingrių gatves jungiantį skersgatvį be pavadinimo. Dėl nepalankių geologinių ir geografinių sąlygų ši vietovė pradėta apgyvendinti palyginti vėlai, tik XVI a. viduryje. 1737 m. Vilniaus miesto plane čia pažymėti mediniai namai. XIX a. pradžios – vidurio Vilniaus planuose jau matomi mūriniai pastatai. XIX a. pradžioje tirtame sklype minima veikianti pirtis. Galutinai sklypas susiformavo